

PRIOPĆENJE ZA MEDIJE

Danas, u četvrtak, 28. studenoga 2019. godine, u 10:30 sati na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu održan je okrugli stol **Neliberalne demokracije**, u organizaciji Centra za demokraciju i pravo Miko Tripalo. Okrugli stol okupio je relevantne stručnjake i javne djelatnike koji su analizirali problem neliberalnih demokracija i njezine pojavne oblike iz različitih perspektiva i disciplina, uključujući komparativni, međunarodni, politički i javni kontekst.

Pozdravne riječi održali su **Josip Kregar**, s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i član Centra Miko Tripalo; **Olivera Majić**, zamjenica gradonačelnika Grada Zagreba; i **Zoran Kurelić**, dekan Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu. Josip Kregar naglasio je važnost teme neliberalnih demokracija za Hrvatsku i Europsku uniju, te je istaknuo ulogu Centra Miko Tripalo kao mjesta okupljanja i dijaloga znanstvenika i stručnjaka o različitim aktualnim temama. Olivera Majić u svome je govoru pozdravila sve prisutne u ime gradonačelnika Zagreba te je upozorila da se problem neliberalnih demokracija ne mora isključivo promatrati s nacionalne razine, odnosno da lokalna samouprava treba imati značajniji utjecaj pri donošenju odluka jer time potiče cjelokupno društvo na sudjelovanje i smanjuju se neliberalne tendencije. Zoran Kurelić podsjetio je da je pri ulasku Hrvatske u Europsku uniju važno bilo povećati liberalne standarde u društvu, ali da je Europska unija doživjela šok govorom Viktora Orbana iz 2014. godine kada je odbacio liberalne vrijednosti na kojima se Unija temelji.

Prvi govornik te ujedno moderator skupa bio je **Đorđe Gardašević** s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Naglasio je nekoliko problema koji mogu proizaći iz pojave neliberalnih demokracija, između ostalog, jačanje pojedinih institucija izvršne vlasti. O svakom problemu može se opširno raspravljati pogotovo što često imaju dublje posljedice od onih koje su isprva vidljive. Izuzetno je važno imati stručnu raspravu o svakom prijedlogu promjena ustavnih ovlasti koji se pojavi u javnom diskursu i nužno je razumijeti uzročno-posljedične veze jer mnogi prijedlozi ostavljaju otvorena pitanja i neriješene ishode. **Holly Case**, sa Sveučilišta Brown, smatra da problem neliberalizma nije vezan isključivo uz ovu regiju. Neliberalne demokracije usporedila je s velikim korporacijama koje stvaraju monopole i neliberalne su ideje danas usmjeravane od strane središnje vlasti u određenim državama, poput Poljske i Mađarske. Došlo je do transformacije svjetskog političkog poretka koji još nema očitu formu i zato je teško uočiti početak neliberalnih tendencija. **Tamara Čapeta** s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu problematizirala je ulogu i rad Europskog suda. Jedini način na koji Europski sud može učinkovito djelovati protiv neliberalnih ideja je u suradnji s nacionalnim sudovima. Međutim, Europski sud može samo interpretirati europsko pravo te je na nacionalnim sudovima da samostalno odluče o problemima s kojima je određena država članica suočena. **Dragan Bagić**, s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu postavio je pitanje na čemu se temelji potpora neliberalnim demokracijama. Danas se one mogu analizirati kroz koncept populizma čiji je utjecaj vidljiv u porastu podrške stranci Fidesz u Mađarskoj i PiS u Poljskoj. Visoka korelacija postoji između zadovoljstva demokracijom i trenutačnom ekonomskom situacijom u zemljama Srednje i Istočne Europe.

Drugi panel okruglog stola svojim izlaganjem otvorio je **Goran Sunajko** s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i član Centra Miko Tripalo. Naglasio je da liberalna tradicija čuva slobodu pojedinca koja je danas ugrožena raznim napadima nakon kojih ostaje stigma na pojedincu i njega se percipira kao krivca za postupke za koje nije kriv. Smatra da treba pojačati liberalni moment u konceptu liberalne demokracije i pojačati ulogu institucija koje štite pojedinca od većine. **Hrvoje Zovko**, predsjednik Hrvatskog novinarskog društva, pitao je koliko je demokracija razvijena u Hrvatskoj. Danas dolazi do epidemije lažnih vijesti te je sve jači pritisak politike na medije što je postao, tvrdi Zovko, dominantan narativ. **Tihomir Ponoš**, novinar Novog lista, podsjetio je da je Europa nakon Drugog svjetskog rata bila moralna i materijalna ruševina. Poražene države su bile države ograničenog suvereniteta, ali se do 1960-ih godina liberalna demokracija ukotvila u njihovim sustavima. Nakon 1989. i kraja Hladnog rata to se nije ponovno dogodilo jer liberalna demokracija nije bila cilj državama Istočnog bloka, već sredstvo za postizanje cilja. Posljedično, višestranački sustav se nije uspješno konsolidirao. **Antonija Petričušić**, s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, analizirala je događanja u mađarskom obrazovnom sustavu nakon dolaska Viktora Orbana na vlast. Od 2014. godine započinje napad na autonomiju znanosti u Mađarskoj što je omogućeno izmjenama zakona koje su dale vlasti legitimitet. Navela je Central European University kao primjer ograničavanja autonomije sveučilišta i zakon iz 2018. godine kojim se kriminalizira pomaganje migrantima i tražiteljima azila. Posljednji govornik **Goran Čular**, s Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu, smatra da danas ima jako malo „liberalnog“ u liberalnoj demokraciji. Političke stranke kao važan čimbenik razvoja demokratskog i pluralističkog sustava u početku su bile „neželjena djeca“ liberalnih poredaka. Danas su stranke i stranačko natjecanje brana autokratskim poretcima, ali usprkos tome, ne garantiraju obranu od neliberalnih tendencija.

Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo, Ilica 5/II, Zagreb, centar@tripalo.hr; Tel: 014813281, Mob: 099 4813 281